

УДК 338.465.4

Н. З. МАЧУГА

ОБ'ЄКТИ КОНТРОЛЮ ТА ПРОЦЕС УПРАВЛІННЯ РЕЗУЛЬТАТАМИ ДІЯЛЬНОСТІ МЕДИЧНОГО ЗАКЛАДУ В СИСТЕМІ МЕДИЧНОГО СТРАХУВАННЯ

Анотація. Проведено аналіз правових засад функціонування страхової медицини. Обґрунтовано необхідність реформування існуючої системи охорони здоров'я. Визначено об'єкти контролю системи медичного страхування. Розроблено рекомендації щодо управління результатами діяльності медичного закладу.

The analysis of legal principles functioning health insurance. The necessity of reforming the existing health care system. Detected objects control health insurance system. Recommendations for performance management of a medical institution.

Ключові слова: об'єкти контролю, управління результатами діяльності медичних закладів, медичне страхування.

Интерес до тематики дослідження проявляли ряд науковців, зокрема П. Атамас [1], О. Заячківська [2], Н. Зорій [2], В. Калита [3], Л. Нападівська [5], Т. Камінська [4], К. Ткаченко [6], Д. Циплюк [7], М. Щерба [3] та інші.

Праці згаданих авторів мають практичну цінність отриманих наукових результатів. Поодинокий характер досліджень в сфері контролю та управління результатами діяльності бюджетних медичних закладів став основою для вивчення нами даного питання. Його дослідження дасть можливість сприяти запровадженню страхової медицини та забезпеченню фінансових основ формування системи охорони здоров'я на основі страхової медицини, а також функцій медичного страхування в перехідній економіці.

Невирішені частини проблеми. Науковці у перелічених вище працях не доходять до єдиної думки щодо запровадження страхової медицини, разом з тим у працях

відсутні механізми процесу управління результатами діяльності медичного закладу в системі медичного страхування.

Метою статті є проаналізувати адміністративно-правові засади функціонування страхової медицини і визначити об'єкти контролю для вдосконалення управління результатами діяльності лікувальних закладів, окреслити перспективи розвитку.

Виклад основного матеріалу. Однією з головних функцій управління є контроль, за допомогою якого виявляється доцільність і ефективність прийняття управлінських рішень. Перехід медицини на систему медичного страхування є, на нашу думку, одним з можливих шляхів виходу з кризи, яка склалася в сучасній галузі охорони здоров'я.

З метою детального дослідження в даному аспекті ролі контрольної функції розглянемо об'єкти контролю страхової медицини. Однією зі складових частин страхової медицини є медичне страхування. На практиці розрізняють добровільне і обов'язкове медичне страхування.

Для розв'язання поставленої вище проблеми розглянемо окремо об'єкти контролю при обов'язковому страхуванні за допомогою схеми, представленої на рис. 1.

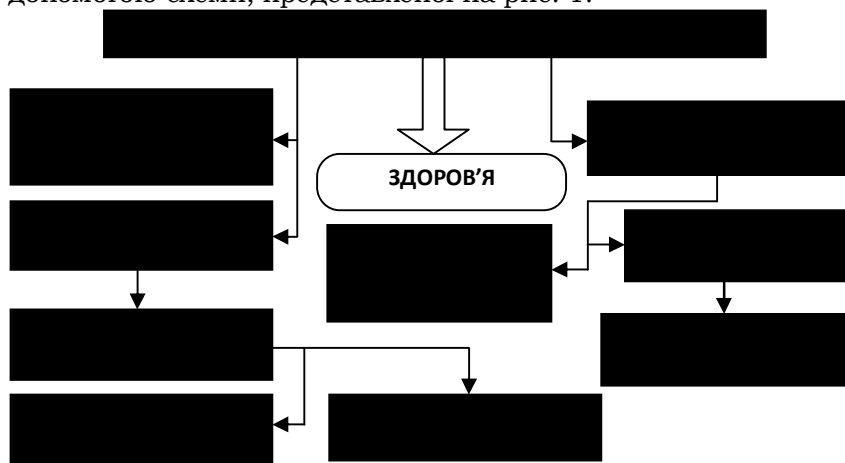


Рис. 1. Об'єкти контролю при обов'язковому медичному страхуванні*

* Опрацювання власне

При обов'язковому медичному страхуванні, як свідчать проведені нами дослідження, особливу увагу слід звернути на *сплату страхових внесків* як об'єкту контролю. Зарубіжний досвід показує, що сплата страхових внесків відбувається відповідно до встановлених розмірів. Не менш важливим аспектом є чітко зазначений термін сплати. Дані внески спрямовуються до *державного страхового фонду*, який, до речі, також відноситься до об'єктів контролю, внески державного страхового фонду складаються з відрахувань працівників зі своїх зарплат та відрахувань роботодавців. Контролю в даному випадку повинні підлягати розміри внесків з обох боків, які мають бути адекватними вартості медичних послуг.

Страхове забезпечення клієнтів є одним з об'єктів контролю при обов'язковому медичному страхуванні. Страхове забезпечення включає в себе перелік медичних послуг, який гарантований кожному пацієнту. При перевірці вищезгаданого об'єкту контролю необхідно переконатись, чи всі види медичних послуг зазначаються в переліку, який подано клієнтові.

Проведені нами дослідження свідчать про особливу увагу контролю до *страхової медичної організації* як до одного з її об'єктів. Перш за все, необхідно встановити, чи підписаний договір між медичним закладом і страховою компанією про надання медичних послуг, їх обсяг та питання, які врегульовують питання відшкодування витрат.

При перевірці медичного закладу слід звернути увагу на наявність ліцензії на право надання медичної допомоги та команди висококваліфікованих фахівців.

Об'єктом контролю також є *якість медичних послуг*. Маємо на увазі ефективність їх надання, професійні якості лікарів. Контролювати якість медичних послуг можуть лише спеціально створені комісії. Всі вищенаведені факти свідчать про те, що страхові медичні організації відстоюють права своїх клієнтів.

Найбільш важливим об'єктом контролю як при обов'язковому, так і при добровільному медичному страхуванні є *здоров'я*. Саме його можна назвати результатом діяльності лікувальних закладів, а страхові внески – інвестиціями, що вкладаються в оздоровчі процеси.

Об'єкти контролю при добровільному медичному страхуванні дещо відрізняються від об'єктів контролю при обов'язковому медичному страхуванні (рис. 2).

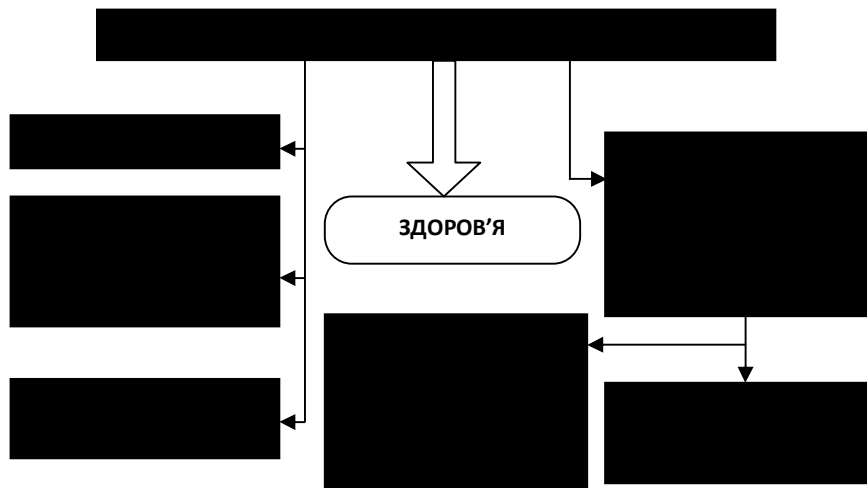


Рис. 2. Об'єкти контролю при добровільному медичному страхуванні*

* Опрацювання власне.

Інтереси клієнта – один з головних об'єктів контролю поряд із здоров'ям. Інтереси клієнта включають в себе такі фактори:

- якість медичних послуг;
- своєчасність медичних послуг;
- можливість вибору лікаря пацієнтом;
- можливість вибору методу лікування.

Перш за все, до інтересів клієнта відноситься якість наданих медичних послуг, що є цілком справедливим, оскільки клієнт платить гроші і має право вимагати еквівалентну якість. Проте не варто поняття якості розглядати без поняття своєчасності цих послуг.

Можливість вибору лікаря пацієнтом – одна з головних складових інтересів клієнтів. Пацієнт замовляє відомих медиків, який він вважає за потрібне. При цьому клієнту необхідно мати інформацію про пропозицію на ринку

медичних послуг, що дасть змогу своїм попитом відреагувати на цю пропозицію.

Метод лікування є також одним з немаловажних факторів. Обраний метод повинен давати змогу впроваджувати новітні медичні технології. Необхідно також враховувати ризик, який можливий при виборі пацієнтом методу лікування.

Узагальнюючи вищенаведені факти, робимо висновок про відмінність об'єктів контролю при бюджетному фінансуванні та страховій медицині. Більш детально різницю між об'єктами контролю розглянемо за допомогою табл. 1.

Таблиця 1

Об'єкти контролю

Об'єкти контролю	Бюджетна медицина	Обов'язкове медичне страхування	Добровільне медичне страхування
<i>I. Об'єкти контролю згідно рівнів</i>			
1. Лікувально-діагностичні центри	+	-	-
2. Лікувальні заклади	+	+	-
3. Санаторно-оздоровчі комплекси	+	-	-
4. Аптечне управління	+	-	-
5. Поліклініки	+	-	-
<i>II. Об'єкти контролю лікувальних закладів і поліклінік</i>			
1. Управлінський апарат закладу	+	-	-
2. Лабораторії, фізкультурні і рентгенівські кабінети	+	-	-
3. Відділення лікувального закладу	+	-	-
4. Реанімація	+	-	-
5. Допоміжні підрозділи	+	-	-
6. Витрати на придбання продуктів, медикаментів і медичної апаратури	+	-	-
7. Заулучені кошти (інвестиції, кошти від надання платних послуг, кредити)	+	-	-
8. Цільове використання коштів	+	-	-
9. Результати лікарської діяльності	+	+	+
10. Витрати на оплату заробітної плати	+	-	-
11. Витрати, пов'язані зі сплатою комунальних послуг	+	-	-
12. Медичний персонал	+	-	-
13. Матеріально-відповідальні особи	+	-	-

Об'єкти контролю	Бюджетна медицина	Обов'язкове медичне страхування	Добровільне медичне страхування
<i>III. Об'єкти контролю при страховій медицині</i>			
1. Сплата страхових внесків	-	+	+
2. Державний страховий фонд	+	-	-
3. Страхове забезпечення клієнтів	+	+	+
4. Здоров'я	-	+	+
5. Договори медичного страхування	-	+	+
6. Якість наданої медичної допомоги	+	+	+
7. Інтереси клієнта	-	+	+
8. Страхова медична компанія	-	+	+
9. Перелік медичних послуг	-	?	?
10. Відповідність наданих медичних послуг зазначеним в договорі	-	+	+
11. Тарифи на медичні послуги	-	+	+

Проведені нами дослідження свідчать про необхідність застосування контролю за результатами діяльності. Даний процес слід проводити поетапно (рис. 3).

Важливим моментом контролю за результатами є поняття планового і фактично наявного результату. Керівник медичного закладу разом з лікарським персоналом розробляють планові показники діяльності лікарні. Після закінчення звітного періоду дані показники порівнюються з фактичними. При цьому необхідно виявити відхилення і провести їх аналіз та своєчасно відреагувати на них.

Об'єкти контролю за результатами слід розглядати з точки зору планових і фактичних показників (рис. 4).

Висновки. Підсумовуючи вищесказане, робимо висновок про те, що:

- контроль є невід'ємною частиною процесу управління. Точне визначення його об'єктів дасть змогу покращити роботу медичних закладів;

- контроль за результатами діяльності медичного закладу – процес, який починається з планування показників роботи лікарні і завершується аналізом відхилень від фактичних даних, прийняттям управлінських рішень стосовно них.

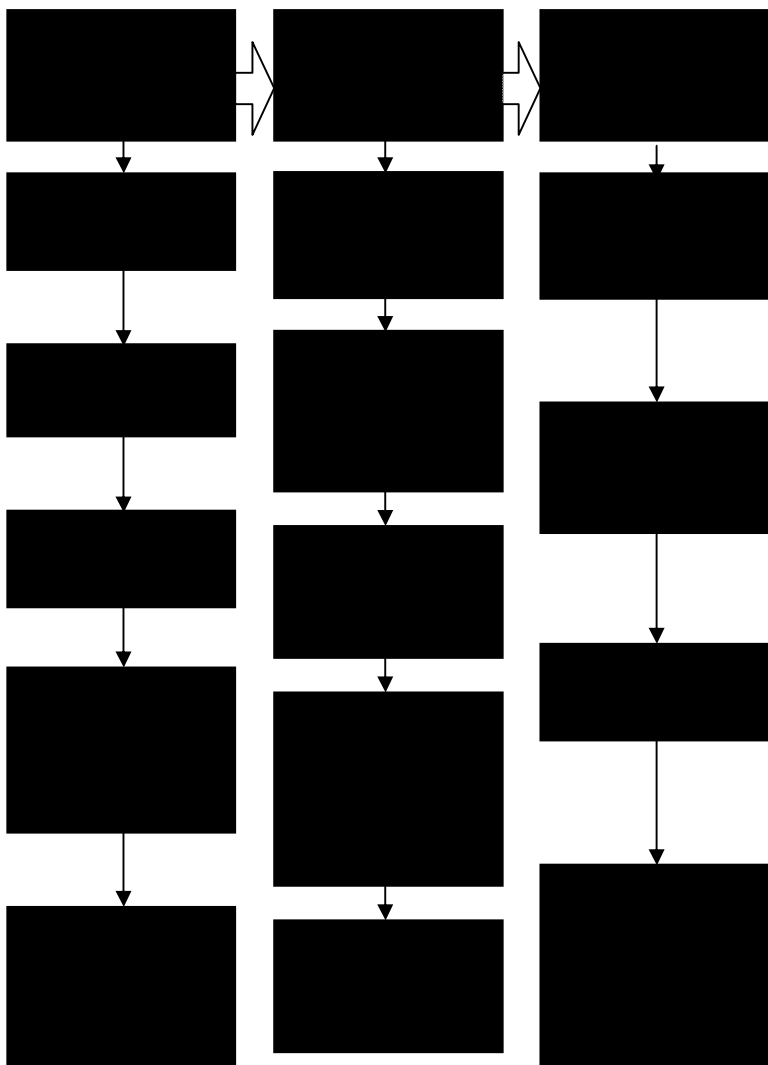


Рис. 3. Процес управління і контролю результатів діяльності медичного закладу*

* Опрацювання власне

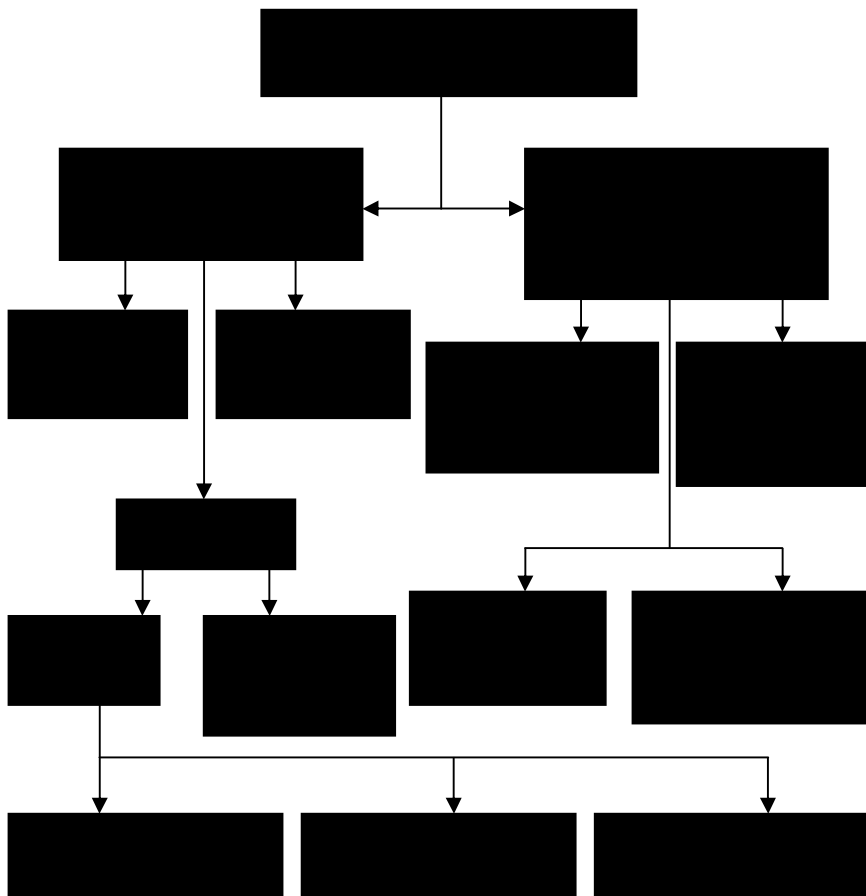


Рис. 4. **Об'єкти контролю за результатами діяльності лікувальних закладів***

* Опрацювання власне

Бібліографія

1. Атамас П. **Бухгалтерський облік у галузях економіки:** Навч. посіб. / П. Атамас. – 2-ге вид. – К. : Центр учбової літератури, 2010. – 392 с.
2. Заячківська О. **Сучасні підходи до системи контролю в медичних закладах** / О. Заячківська, Н. Зорій // Галицький економічний вісник. – 2009. – № 1. – С. 164-168.

3. Калита В. **Охорона здоров'я: шляхи удосконалення і стабілізації** / В. Калита, В. Щерба // Ваше здоров'я. – 2012. – № 11. – С. 4–6.

4. Камінська Т. М. **Пріоритетні шляхи мінімізації економічних ризиків в охороні здоров'я** / Т. М. Камінська // Гуманітарний вісник ДВНЗ "Переяслав-Хмельницький державний педагогічний університет імені Григорія Сковороди" : збірник наукових праць, Переяслав-Хмельницький. – 2013. – Вип. 30. – С. 155-159.

5. Нападовська А. **Внутрішньогосподарський контроль в ринковій економіці** / А. Нападовська – Дніпропетровськ : Наука і освіта, 2000. – 224 с.

6. Ткаченко К. **Економіка охорони здоров'я громадян України** / К. Ткаченко // Тези доповідей науково-теоретичної конференції (Львів, 10 квітня 2012 р.). – К., 2012. – С. 23–24.

7. Циплюк Д. **Облік та контроль доходів і витрат від надання медичних послуг малими підприємствами**: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. екон. наук.: спец. 08.00.09 – "Бухгалтерський облік, аналіз та аудит" / Д. Циплюк. – Київ, 2011.

Рецензент: д.е.н., професор Гринчуцький В.І.

УДК 336(075.8)

А. М. МЕЛЬНИК

ОСОБЛИВОСТІ АНАЛІЗУ ГОСПОДАРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ АВТОТРАНСПОРТУ

Визначено особливості проведення аналізу господарської діяльності автотранспортних підприємств та специфічні показники, які використовуються в аналізі діяльності цих підприємств. Запропоновано методику проведення аналізу.

The features of business analysis trucking companies and specific indicators used in the analysis of these companies were detected. The methodology of analysis was proposed.

Ключові слова: господарська діяльність, підприємство автотранспорту, ефективність діяльності

© Мельник А. М. - к.е.н., доцент Національного університету водного господарства і природокористування